

Priekšsēdētājas izpildvietnieces un konkurences komisāres Margrētes Vestageres

priekšvārds 2021. gada ziņojumam par konkurences politiku

Diemžēl 2021. gadā pandēmija joprojām skāra gan cilvēku veselību, gan mūsu ekonomiku. Situācija šķita atgriežamies normalitātē, kad 2022. gada februārī pasaule piedzīvoja nākamo satricinājumu — Krievijas iebrukumu Ukrainā. Eiropas Savienība ir vienota ar Ukrainas tautu un valdību, nosakot sankcijas pret Krieviju un sniedzot palīdzību tur, kur tā ir vajadzīga. Papildus zaudētajām cilvēku dzīvībām un milzīgajam fizisko postījumu apjomam strauji sarūk Ukrainas ekonomika.

Tā kā konflikts turpina negatīvi ietekmēt ES ekonomiku, Komisija ir ātri rīkojusies šīs ietekmes mazināšanai, pieņemot krīzes pagaidu regulējumu valsts atbalstam, lai dotu iespēju sniegt nepieciešamo valdības atbalstu uzņēmumiem, vienlaikus saglabājot mūsu vienotā tirgus integritāti. Šā regulējuma pieņemšana — tikai mēnesi pēc kara sākuma — ir piemērs tam, kā konkurences politiku var izmantot, lai ātri reaģētu uz vajadzībām, ko izraisa ārēji ekonomiskie satricinājumi.

2021. gadā Komisija panāca ievērojamu progresu saistībā ar tās svarīgāko regulu, pamatnostādņu un paziņojumu pārskatīšanu, lai nodrošinātu, ka tie joprojām atbilst paredzētajam mērķim. Proti, pēc sabiedriskās apspriešanas 2021. gadā par pārskatītās Vertikālo nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas un pārskatīto Vertikālo nolīgumu pamatnostādņu projektiem Komisija 2022. gada maijā pieņēma jauno regulu un jaunās pamatnostādnes. Vertikālo nolīgumu grupu atbrīvojuma regula ar konkrētiem nosacījumiem paredz atbrīvojumu attiecībā uz nolīgumiem starp uzņēmumiem, kas darbojas dažādos ražošanas vai izplatīšanas ķēdes posmos. Noteikumos attiecībā uz konkrētiem nolīgumiem, kuriem piešķir grupu atbrīvojumu, ir paredzēta "drošības zona". Ar jaunajiem noteikumiem šī drošības zona tiek pielāgota tā, lai tā nebūtu nedz pārlietu dāsna, nedz pārāk šaura.

2021. gads bija produktīvs gads arī attiecībā uz valsts atbalsta kontroli. Komisija pieņēma regulu, ar ko paplašina Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas darbības jomu, un publicēja pamatnostādnes klimata, vides aizsardzības un enerģētikas jomā. Komisija arī pieņēma pārskatītu paziņojumu par svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (*IPCEI*), kā arī pārskatītu paziņojumu, kurā ietvertas pamatnostādnes par valsts atbalstu riska finansējuma investīciju veicināšanai.

Kopīgi ar Padomi un Eiropas Parlamentu daudz darba tika veltīts arī tam, lai tuvinātu Digitālā tirgus tiesību akta pieņemšanu. Attiecībā uz turpmāko likumdošanas darbu Komisija savu tiesību akta priekšlikumu iesniedza 2020. gada decembrī, un politiskā vienošanās starp abiem likumdevējiem tika panākta jau 2022. gada martā. Tik nozīmīgam tiesību aktam šis bija ļoti straujš apspriešanas un vienošanās process.

Vēl viens gada sasniegums bija priekšlikums regulai par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu. Regula piešķirtu Komisijai jaunas pilnvaras izmeklēt situāciju saistībā ar ārvalstu subsīdijām uzņēmumiem, kuri darbojas ES, un vajadzības gadījumā veikt tiesiskās aizsardzības pasākumus. Šis būs svarīgs instruments, lai panāktu "konkurētspēju ar taisnīguma palīdzību".

Arī izpildes nodrošināšanas ziņā tas bija darbīgs gads. Pilnībā ievērojot spēkā esošos piemērojamos veselības protokolus, Komisija veica vairākas pārbaudes karteļu un pretmonopola jomā.

Pretmonopola jomā Komisija noteica naudas sodus 875,2 miljonu EUR apmērā uzņēmumiem, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki dīzeļdzinēja automobiļiem paredzētu slāpekļa oksīdu emisiju samazināšanas tehnoloģiju tirgū. Komisija nāca klajā ar iebildumu paziņojumu pret *Apple*, sākotnēji konstatējot, ka uzņēmums ļaunprātīgi izmantojis savu dominējošo stāvokli mūzikas straumēšanas

lietotņu izplatīšanā, izmantojot *App Store*. Komisija arī turpināja izmeklēšanas pret *Amazon*, *Facebook* un *Google*, kā arī saistībā ar zālēm un patēriņa precēm.

Apvienošanās aktivitātes turpinājās vienmērīgā tempā. Komisija pieņēma 396 lēmumus (salīdzinājumā ar 352 lēmumiem 2020. gadā) un iesaistījās 14 lietās. Vairāki ierosinātie darījumi pēc padziļinātas izmeklēšanas tika atļauti ar nosacījumu par saistību uzņemšanos, piemēram, *Danfoss* veiktā *Eaton Hydraulics* iegāde un *EssilorLuxottica* veiktā *GrandVision* iegāde optikas produktu (saulesbrilles, lēcas un rāmji) tirgos.

2021. gadā Komisija apstiprināja vairākus valsts atbalsta pasākumus ES zaļās pārkārtošanās atbalstam. Tie ietver, piemēram, 18 pasākumus atjaunīgās enerģijas ieguves atbalstam un septiņus pasākumus tīras mobilitātes atbalstam. Komisija arī pieņēma lēmumu, ar ko atļauj otro svarīgo projektu visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) akumulatoru jomā. 2020. gadā pieņemtais pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem joprojām bija spēkā 2021. gadā un tika divas reizes pielāgots, ņemot vērā ekonomisko apstākļu attīstību. 2021. gadā Komisija saskaņā ar pagaidu regulējumu pieņēma 514 lēmumus. Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM) sāka darboties 2021. gada februārī. No tā tiek finansētas reformas un investīcijas dalībvalstīs laikā no Covid-19 sākuma 2020. gada februārī līdz 2026. gada 31. decembrim. ANM atbalsta publiskās investīcijas un reformas dalībvalstīs, palīdzot tām novērst koronavīrusa pandēmijas ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī veicināt ekonomikas atveseļošanu un zaļo un digitālo pārkārtošanos. Lai saņemtu dotācijas un aizdevumus, dalībvalstis iesniedza Komisijai atveseļošanas un noturības plānus (ANP). 2021. gadā valsts atbalsta kontrole veicināja ANP īstenošanu, nodrošinot, ka tie ir saderīgi ar valsts atbalsta noteikumiem. Lai atvieglotu šo procesu, Konkurences ģenerāldirektorāts publicēja praktiskus norādījumus dalībvalstīm attiecībā uz to paziņojumiem par valsts atbalstu saskaņā ar ANM, un turpināja palīdzēt dalībvalstīm procesa gaitā.

Konkurētspējīgi tirgi un labi funkcionējošs vienotais tirgus ir svarīgi vienmēr, bet jo īpaši — krīzes un būtisku pārmaiņu laikā. Lai panāktu ilgtspējīgu un noturīgu atveseļošanu, lai īstenotu mūsu vērienīgo programmu zaļai un digitālai nākotnei, mums ir vajadzīgi cenu signāli, konkurētspējīga enerģija un svaigs skatījums, ko var nodrošināt konkurētspējīgi un labi funkcionējoši tirgi. Konkurences politika, ko ES īstenoja 2021. gadā, ievērojami veicināja šo mērķu sasniegšanu, un, pārskatot un atjauninot savu noteikumu kopumu, mēs nodrošinām, ka šis process turpināsies arī nākamajos gados. Ja ir kaut kas, par ko varam būt droši, tad tie ir jauni negaidīti notikumi nākotnē, un tas nozīmē, ka uzsvars liekams uz elastīgumu, pielāgošanos un reformām. Tieši tas palīdzēs mums stāties pretī šiem nākotnes izaicinājumiem.